

misli ta pokveka s tem? Da, ako bi se ravno kaj takega godilo, „Štajerca“ med sv. mašo brati, da bi bil to kakšni greh pri Veliki nedelji? Odgovorim mu: Ker čitajo po vesolnem svetu „Štajerca“ med sv. mašo, klerikalci, liberalci, lajki in popi, jih potisni v pekel. Ali ne znaš, da se sv. maše berejo v jutro od šeste ure do opoldan? Pojdi v večja mesta in prepričan boš. Torej pristevaj tudi sam svojo nogo glavo k tistim, ki med sv. mašo „Štajerca“ berejo, ker gotovo si ga predpoldan čital. H koncu pa še piše, da bi se dalo še marsikaj o gosp. Skvorcu povedati. Res se bi in to te jaz oledhotim. Torej: Gosp. Skvorc je pobožen katolik kakor vsa njegova obitelj, resničen, pravičen, potrpežljiv, ne častihlepen, pač pa močna podpora siromakov! J. M.

Sv. Tomaž pri Ormužu. Ljubi „Štajerc“! Kaj vse počenjajo pri nas tvoji sovražniki, naši klerikalci in podrepani! Ako ne ubije eden drugega pa se obesi, ali se pa naje mišnice. Dne 8. decembra t. l. se je zastrupil zopet neki žganjepivec v naši župniji. Gotovo mu ti nisi tega kriv, kajti, kakor sem ga večkrat slišal da te je imenoval za „ptujsko krotko“, za „ptujskega hudiča“ in tako dalje. Bodi Bog usmiljen njegovi duši, ter naj pomaga ubogi vdovi in malim nedolžnim otročičom.

Kaplja pri Arnfelsu. Ljubi „Štajerc“, nekaj ti moram naznaniti iz naše fare. Pred šestimi letni je k nam privdral nek mežnarček; je komaj en meter dolg. Ta človek najraje občuje z ženskim spolom in je kriv enega nezakonskega otroka. Po 3. mesecu je otrok umrl in mati je hotela otroka s konduktom pokopane imeti. Kaj se je zgodilo? Ko so otroka prinesli k cerkvi, pa ni hotel ne župnik in ne mežnar iti z mirščom na britof. Seveda, mežnar tega ni pustil, ker ni hotel biti oče. Ko je mati otroka potem hotela od cerkve iti, čakal jo je mežnarček pri vratih žagreda in jo je tam pretepeval ter jo ranil, ker jo je z marelom in z nogo pretepeval. To je bilo za tiste 3 mesece plačilo. Ta človek, ko je na Kapljo prišel, je bil reven, zdaj pa za celo faro hoče biti gospod. Ljubi gospod urednik, ta človek je na Kaplji veliko „Štajerca“ proč spravil; on je tudi mene nagovarjal, da ga naj pustim, tega pa jaz nisem storil. Prihodnjic več!

Iz Ragoznice. Srečno veselje v tem novem letu želim pisatelju v ljubljanskem listu. Tedaj mu svetujem, da naj se ne igra z menoj ker, veliko boljše kakor z menoj se raje igra s svojo materjo, da ne boš svojim starišem žalosti delal, marveč da boš vsaj svoji ljubi materi, katera je bila kot mati v veliki nevarnosti zavoljo tebe izročena, vsaj ta čas njenega življenja nekoliko veselja napravil. Ona pa te bode vse dni svojega življenja ljubila, kak svojega ljubljence — Nacelna. A. H.

Buče pri Kozjem. Priljubljeni nam „Štajerc“. Blagovoli sprejeti od svojega nepoznanega, a vnetega pristaša, par vrstice o naših „vzornih“ liberalcih iz našega kraja, ki se tako radi ponašajo se svojim „narodnjaškim rodoljubjem“, češ, mi, jedino le mi smo prijatelji ljudstva, le mi se žrtvujemo za blagor ljudstva. — Seveda so to samo besede in koliko se sme liberalnim besedam še verjeti, kdo se še ni prepričal? Posebno pri nas na Bučah, kjer vladajo veliki neredi, so nas žalostne izkušnje privedle do tega prepričanja. Samo en slučaj: Kakor povsod, tako je bila tudi na Bučah pošta odprta ob nedeljah od 9—12 ure predpold. Ker je pri nas vedno rana sv. maša, radi bolehnosti g. župnika, zato so farani zamogli ob enem spolniti svojo versko dolžnost, in iti tudi na pošto, kar bi sicer radi daljave gotovo ne storili. Toda naš poštar, ki je pravi, pravcati privrženec „osrečujoč“ dohtarsko-liberalne stranke — je nakrat sprevidel, da je potreba pri pošti reformacije, — postavil se je torej za „Reformatorja“. V pojasnilo: Naš poštar Wach, opravlja poleg poštarne službe tudi gostilniško obrt. Ker pa ni povsod pričujoč, torej ne more biti ob nedeljah, ki ima največ gostov, v gostilni in v poštne uradu obenem. In ko sprevidi, da mu zaradi njegove odsotnosti v gostilni, gostilniški „kšeft ne gre več“, tedaj vloži prošnjo na pošto ravnateljstvo, naj mu olahkoči poštarno službo s tem, da mu dovoli imeti pošto urad v nedeljo zaprt. Pošto ravnateljstvo mu je v toliko ugodilo prošnji, da

je sedaj poštar urad na Bučah od 11—12 ure odprt. Seveda, ta preuredba je velike koristi za poštarja-gostilničarja; toda če morajo pri tem kaj stranke trpeti, kaj mu za to mar? Seveda, ker je „ljudski osrečevatelj“, mora ljudstvo „osrečevati“ na jeden ali na drug način. Koliko sitnosti imajo sedaj stranke s pošto?! Prašamo Te g. poštar: Kaj misliš, je-li občinstvo zaradi pošte, ali pošta zaradi občinstva?! Ako se v kratkem ne povrne stari red na pošto, prosili bomo pomoči na merodajnem mestu in upamo, da naša prošnja ne bode „glas vpijočega v puščavi“. Ali razumeš?! Zakaj se v uradu tako surovo obnašaš napram tistim, ki ne trobijo v Tvoj rog, ter jim skušaš na vsak način sitnosti delati? Ako se bo to še nadalje godilo, poročali bomo prihodnjic javnosti o Tvojih „dobrih delih“, nad katerimi se bode svet zgražal. Kje se še nahaja človek, ki bi verjel priliznjem besedam liberalnih škrijev, ki gledajo le na svojo lastno korist, kajti nesebičnosti ni opaziti v liberalnih vrstah, dasiravno se liberalni „Nar. List“ v imenu svoje stranke, toliko ponaša z njo. Na svidenje! Zaveden mladenič v imenu več faranov.

Iz Koroškega. Zeppelin napravlja velike zrakoplove za vojsko. Jaz pa sem vstvaril majhen „luftbalonček“ za ogledovanje prvakov. Ljubi „Štajerc“, bodi moj spremljevalec na visokem potu! Prej da odjadrava čez hribe in doline, ne pozabi na krtačo —. Kaj ne, ljubi „Štajerc“, kako mirno in tiho se hujčkava naprej z mojim balončkom! Že se nama bliža velikan „Ober“ in kmalu priplujeva v luko na gori „Majcen“. To fri hitro od hriba do hriba! Zdej pa le paziva; sapo še spustim, tako, ffff —. Drživa se za ograjo korpica. Eden trenutek še; hoap —. Čolnici milega neba je trknil ob tla, tik zale kapelice pred — Lipejevega fotografa, ki je ravnokar nastavljal škatelco pred zbrane „čirfatarje“. Potem nekaj zašklebne — luftbalonček z dvema popotnikoma je bil portriran. To sliko bi še „kovači na Weitstach“ ne dobili od Lipeja, ker bi ta zavoljo nekega gospoda v B. najbrž rkel, da on ni fotograf in da zrakoplova še videl ni. Ljubi „Štajerc“, nama danes ni mar za Lipejevo „luftbalon fotografijo“, ker se nama tukaj na gori prijazno nudi krasna slika nature: panorama prelepe Cvetlične doline. Zares je lepa ta dolina. V poletnem času jo kinčajo zlatorumena polja in zeleni travniki z nepreštetimi cveticami. V solnčnem žarku bliščeči biser — šumeča „Draga“ — povekša njeno lepoto in ji daje bogato rodovitnost. Nizko gorovje na severu brani mrzlemu vetru. Ob južni meji puhtijo gozdne stene, sveži zrak za njimi pa stražijo divjo-romantični stolpi visokih skalnatih planin. Ja ljubi „Štajerc“, naj le držijo večno stražo in pretijo prvaškemu sovražniku, ki že davno preži na ta lepi košček naše prelube domovine. Onkraj prelaza „Ljubček“ se zbirajo prvaški „srpi“ ter študirajo zvite napade, da bi ob priliki (morebiti že v vigradi) zamogli spraviti domačine v znani „belgradski rog“ in jih pobratiti z „črnogorskimi“ ovčjimi tatovi. Nekaj časa sem že sejejo prvaški poslanci, dohtarji in duhovniki, ljuliko sovraštva in razprtije med dolinčane, s prvaskim rubelnom pa podkupujejo posameznike kakor tudi cele občine. Zato ni čuda, da se vedno množi število onih političnih Efijsalov, ki v prvaskem časopisu in ob volilnem času kažejo sovražniku pot skoz sotesko „Ljubček“ v našo domačo dolino. Pa kaj bom na dolgo tužno majko pel. Za danes končam z krepkim: „Fej, prvaski Efijsalti!“

(Prihodnjic dalje.)

Na gori „Majcen“ na Koroškem. Ljubi „Štajerc“, splošni pregled na našo dolino je naravnost krassen in ni poštenega domačina, ki bi mu ne izbudil ta naravni vtis neki mili čut: domoljublje. In vendar se še najdejo ljudje, katerim je ta imeniten čut že davno umrl, ker drugače bi jih ne mogli najti v društvu prvaskih izdajalcev, kjer se v Judeževi koči veselijo, ker so lahkomišleče brate v srbsko politiko vpregli in celo občinsko oblast takorekoč pod „tuyo oblast“ spravili. Balonček je že napihnen, ljubi „Štajerc“, odriniva jo proti zahodu tja na vrh „Mačehe!“ Prav, da tudi veter iz soteske „Kajpaše“ moj zračni motorček tišati pomaga, bova pa prej najin cilj dosegla. Ljubi „Štajerc“, „Mačeha“ je

kakor zdaj vidiš tudi lepi prostorček za ogled naše doline. Nastaviva najine „perspetline“ na ono veliko vas, ki leži tik železniškega predora. Tam jo znajdejo vrli naprednjaki, ko jih število po otvoritvi zasebne prvasko šole, vidno narašča. Kadar bode spiral prvaski pop svojo hujškarijo v reki Stiks, bodo pa tudi njegovi podrepani spoznali, da jih je minuli črnosuknež leta in leta za nos vodil. Tedaj bodo peli po gostilnah namesto „Hej Slovani“ le „Heil Rožani“. Marsikateri posili-prvak pa črnobelo prvastvo ki se mu na jezik nastavlja že zdaj ostudno „ožmaha“. — Kaj pa je tukaj spodaj? To je tovarna za žreblje in žico. Cela okolica ima mnogo koristi od tega podjetja. Naj bi se kmeti in delavci vedno spominjali, da je nemški napredek v „Cvetlični dolini“ potrebnejši, nego prvaska politika in farško hujskanje, od katerih ni kaj odgrizniti. Zavoljo tukajšnega nemškega pevskega društva menda neki učitelj v „Š-Miru“ ropota Lorenc, zakaj ne tožiš, če nisi ti oče gotovih „Mirovih“ člankov?! „Fiiii“ — zazvižgalo je, vlak drdra naprej po progi v izhodno dolino, hajd z balončkom za njim! Ha, došla sva ga, a on se vstavi v senci „pod goro“. Sto in sto nemških in slovenskih naprednih mož izstopi, ter gleda nekega „hausmastra“ v kuti, ki je povabil prvasko „inteligenco“ in njene kimavce, da bi Arnuževo prvasko bajto žegnali, pa niso prišli, ker jim je srce v hlače ušlo...

Podgorje v Rožu. (Lep patrijot!) Sprejeli smo in moramo brez opombe objaviti sledeči uradni popravek: „Štev. 229. Uredništvu „Štajerca“ v Ptuju. V zmislu § 19 tisk. zak. zahteva podpisani, da sprejmete sledeči popravek z ozikom na Vaše poročilo „Podgorje v Rožu (Lep patrijot!)“ v štev. 50 Vašega lista z dne 13. decembra t. l.: Ni res, da „se mi ni zdelo vredno prirediti ob priliki 60 letnice velike maše in da je bila navadna maša“, res pa je, da sem opravil slovesno sv. mašo s „Te Deum“. Ni res, da „sem po maši pustil luči ugasniti in odšel od oltarja“, res pa je, da še le po mojem odhodu od oltarja je mežnar sveče pogasil. — Župnijski urad Podgorje v Rožu, dne 17. decembra 1908. Jan Drunecki, župnik.

Novice.

Srečno novo leto

1909

želi vsem prijateljem

uredništvo in upravništvo „Štajerca“.

Kmeti — prodan in izdan! Opetovano že smo naglašali in dokazovali, da so prvaski državni poslanci le ponižni hlapiči vlade, ki jih zna vedno v svoj voz upreči, kadar se gre za vlado in proti ljudstvu. To so prvaki že ob priliki razprav glede avstro-ogrské nagodbe pokazali. Najprve so bili klerikalni in liberalni poslanci strastni nasprotniki avstro-ogrské nagodbe in v državnozbornem volilnem gibanju so opetovano povedali, da se bodejo proti nje borili. Ko pa je prišel odločilni trenutek, zbežal je hofrat Ploj v gostilno, namesto da bi glasoval proti vladi, klerikalni poslanci pa so bili celo tako politično predrzni, da so naravnost za vlado vzdignili svoje roke... Slična, a še grša je bila ta prvaska komedija ob priliki obravnavanja dovolitvene postavé (Ermächtigungsgesetz) v državni zbornici. Kakor znano, daje ta postava vladi pravico, nadaljevati trgovinska pogajanja, odnosno podaljšati nesrečno trgovinsko pogodbo z Srbijo. Po tej pogodbi ima Srbija, ki stoji danes skoraj v vojski proti naši monarhiji, pravico, tvažati k nam velike množice zaklane živine in tekmovati na ta način z našo domačo živinorejo. Mi, ki dobro vemo, da je živinoreja edina panoga kmetijstva, ki donaja vsaj malenkostni dobiček in da pače kmetijstvo s svojo živinorejo, mi smo bili od začetka sem hudi nasprotniki srbske pogodbe. Tudi klerikalci so se

nekaj časa repenčili, kakor da bi hoteli vlado požreiti. Ali v trenutku, ko je bilo treba z glasovanjem zastopati kmetijske koristi, so prvaški poslanci na kolena padli in vladi roko poljubili. Pribito bodi sledeče: Ko bi vsi „kmetijski“ poslanci spodnje Štajerske glasovali proti tej nevarni postavi, bi ta padla. Ali medtem ko je na primer nemški posl. Malik, ki ni zastopnik kmetov, temveč mest in trgov, glasoval proti postavi, skrila sta se alpa sta za vlado glasovala sledeča dva prvaška poslanca, katerih imena se je treba dobro zapomniti: Ježovnik in Pišek, obadva kmeta, ki sta izdala kmete. Ko bi Ježovnik in Pišek ne zakrivila tega izdajstva, ko bi vsaj Pišek glasoval s svojim gospodarjem Koroščem, potem bi nesrečna postava padla, kajti šlo se je le za en glas. Da „narodna stranka“ nikdar ni imela zmisla za kmetijske težnje, to nam je itak znano. Ali Roblek in Ježovnik sta izvoljena na isti program in od iste stranke; in vendar nista glasovala ednako. Klerikalci pa so navidezno glasovali za kmete. Ali ker se je šlo le za en glas, pokorili so se komandi dr. Zlindre in prodali kmete. Fej, fej temu postopanju! Kam vas vodi prvaška politika, vi nesrečni zaslepljeni kmetje!

Iz Spodnje-Štajerskega.

Dvojno obličje prvaške gospode se je te dni zopet pokazalo v sv. Barbari v Halozah. Kakor znano je tam voditelj „narodnjakov“ nadučitelj Ogorelec. Mož je strastni „Slovenec“, tako hud „Slovenec“, da bi najraje vse Nemce in vse naprednjake kar na žlici vode požrl. Tega mu seveda nikdo ne zameri. Kajti ako je vso politično modrovanje človeka obsegano edino v hujskanju proti nemštvu, potem se je takšni človek že itak sam sodil. Mi torej nimamo nič proti političnemu prepričanju tega gospoda. Čudno se nam le to-le zdi: Gospod Ogorelec je kot uslužbenec okrajnega zastopa dobil od načelnika g. Orniga mnogo dela, ki mu je prineslo mnogo tisočakov. Načelnik Ornig bi si takrat lahko poiskal družega človeka, kajti Ogorelec itak niti strokovno izobražen ni; poleg tega ima dovolj opravila kot nadučitelj. Ali vkljub temu je vzel g. Ornig Ogorelca in mu priskrbel na ta način lepe tisočake zaslužka. In potem? Za zahvalo je Ogorelec na nekem narodnjaškem shodu v sv. Barbari Orniga in okrajni zastop na najnesramnejši način sramotil in obrekoval. V obraz je bil ta človek gladek in prijazen, za hrbtom pa je že koval strupene pušice. Kako se že reče takemu postopanju? ... Ali omeniti moramo še drugi slučaj. Pred kratkem so vpriporili „narodnjaki“ v sv. Barbari neko tombolo. Za to tombolo so potrebovali daril. In glej, nakrat je izginilo vse „narodnjaštvo“ in vso sovraštvo proti Nemcem, nakrat so Ogorelčevci znali lepo nemško pisati in fehtariti pri nemških Ptujčanih v samonemških pismih. In nefehtali so precej. Na veselici pa se je zopet zbudilo „narodnjaštvo“ in pričeli so zopet psovati in obrekovati in bojkotirati iste Nemce, pri katerih so pred par dnevi fehtali. ... Oj ti blaženo prvaško narodnjaštvo! Koliko se te dobi za en groš? ...

Advokatski koncipijent dr. Dimnik je prišel na mesto dr. Kodermana kot koncipijent k odvetniku dr. Horvatu v Ptuj. Upamo, da dr. Dimnik ne prevzame žalostno politično dedščino Kodermanovo. Sicer nam je dr. Dimnik znan kot hud prvaški zagrizenec; saj je sin znane krčmarice „slovenske mamice“ v Trbovljah. Ali posvarimo dr. Horvata, ki ima gotovo precej neprave klientele, kateri bi se znalo končno preneumno zdeti, nositi svoj denar tja, kjer se redijo najhujši nasprotniki. Upamo, da bodo te besede zadostovale.

Verska blaznost. Kakor smo že v zadnji številki poročali, vpriporili so pobožni patri Sv. Jožefovega konventa v Celju pretekle dni v Hajdini pri Ptuj sv. misijon. Glavna vsebina pridig je bilo seveda hujskanje zoper vse, kar ni klerikalnega, zlasti pa zoper „Štajerca“. Bali smo se že naprej, da bodo ta misijon imel kakšne žalostne posledice. In res! Na nekega 18-letnega dekleta so pridigje tako globoko vplivale, da jo je prijela verska blaznost. Revico so pripeljali na ptujski kolodvor, od koder se je peljala v

graško norišnico. Kdaj bode vendar enkrat cerkvena oblast izprevidla, da se na tak način ne širi pravega krščanstva!

Premalo žegnane vode. 27. dec. prišel je v minoritsko cerkev v Ptuj neki pijanec in je priče psovati in kleti, češ da je premalo žegnane vode. Policija mu je priskrbela prostorček, da si kri ohladi.

Razglas. Tekom I. četrletja 1909 postanejo neposredni davki na Štajerskem dotekli oziroma plačni v naslednjih obdobjih: I. Zemljiški, hišno-razredni in hišno-najemninski davek ter 5-odstotni davek od najemnine onih poslopij, ki so prosta hišno-najemninskega davka in sicer: 1 mesečni obrok dne 31. januarja 1909, 2 mesečni obrok dne 28. februarja 1909, 3 mesečni obrok dne 31. sušca 1909. II. Občna pridobina in pridobina podjetb, podvrženih javnemu dajanju računov: 1. četrletni obrok dne 1. januarja 1909. Ako se navedeni davki oziroma pripadle deželne doklade ne vplačajo najkasneje 14 dni po preteku zgoraj omenjenih plačilnih rokov, tedaj morajo se plačati tudi zamudne obresti in sicer ne samo od državnih davkov, ampak v zmislu postavbe z dne 15. januarja 1904. I. dež. zak. broj 17 tudi od deželnih doklad, če skupna letna dolžnost na dotičnem državnem davku preseže znesek 100 K; zamudne obresti znašajo od vsakih 100 K dotične dolžnosti in za vsak zamujen 1:3 v in se morajo izračunati ter z davki vred plačati od dne, ki sledi zgor naštetim rokom do vstetega dne vplačila zapadle dolžnosti. Ako se davčna dolžnost ne vplača v 4 tednih po preteku plačilnega roka, iztirja se ista s pripadnimi dokladi in z doteklimi zamudnimi obrestmi vred potom predpisanega prisilnega postopanja.

Mladi tatovi. V Ptuj je raznim trgovcem iz izloženih oken blaga v skupni vrednosti 80 kron izginilo. Policija je dognala, da so tatovi trije 11—12 letni šolarji. Dva sta odpirala z malim ključem izložbe, ta tretji pa je pazil. Lepa vzgoja!

Nogo odbil je kočarski sin Alois Močnik v radgonski okolici v prepiru tovarišu Antonu Dvorščaku s težko železno palico.

Z nožem v trebuh sunil je viničarski sin Franc Huis iz Kozlavl pri Ljutomeru svojega tovariša Antona Matekoviča in ga težko ranil.

Iz podstrešja je padla 70-letna vdova Marija Kramberger iz radgonske okolice in se tako težko ranila, da je umrla.

Zblaznelega Andreja Trafetta, ki je iz norišnice v Kranju pobegnil, so vjeli na Bregu pri Ptuj.

Mrtvo so našli v postelji dekle Ano Düschner v Radgoni. Govori se, da se je revica zastropila, ali dogmamo to še ni.

Umrl je v Loki pri St. Janžu dr. polje naš vrli somišljenik g. Franc Katz, posestnik in gostilničar. Poroča se nam, da je nesrečneža neki vojak z bajonetom sunil in tako težko ranil, da je umrl. Natančneje bomo poročali prihodnjič. Naj bode vrlému poštenjaku domača zemljaka lahka!

Morilka. V Šoštanju je prišla te dni neka ženska k sodniji; roke, obraz in obleko je imela popolnoma s krvjo poškrbljene. Povedala je, da je mater svojega lastnega moža umorila, češ da ni pred njo miru imela. Žensko so takoj zaprli in so šli orožniki iskati. Našli so res 60 letno kočarico Marijo Ivančič v svoji koči v Zavodni ležati na tleh. Cela glava starke je bila s čevljami razbita, koža z lasmi iz glave potegnena in po sobi raztresena. V groznih bolečinah je morala umreti. Morilka je znana pijanka, ki je imela vedno z drugimi moškimi opraviti. Vsled tega je živel v prepiru.

Iz Koroškega.

Prijatelji na Koroškem! Delujte z vsemi močmi, da se edini slovensko pisani napredni list „Štajerc“ tudi po Koroškem čimbolj razširi. V novem letu se bomo še bolj ozirali na koroške razmere in bomo čimveč mogoče gradiva iz Koroške prinašali. Ako ravno se je na Koroškem že mnogo za „Štajerca“ storilo, bi se dalo vendar še tisoče naročnikov pridobiti. Vpeljajte list tedaj v hiše napredno mislečih kmetov, obrtnikov in delavcev, vpeljajte list v gostilne, kjer zahajate. Tri krome na leto lahko vsakdo za svojo izobrazbo žrtvuje. Torej na delo!

Napredna zmaga. Pri občinskih volitvah v Malnici, ki so se vršile pretekli terek, so zmagali naprednjaki v vseh 3 razredih z veliko večino. Čast zavrednim volilem!

Šolske razmere v sv. Jakobu v Rožni dolini. „Frei Stimmen“ pišejo: Leta 1904 se je v sv. Jakobu po težkem 10 letnem boju ustanovila utrakvistična šola; le-ta je zdaj zopet v nevarnosti vsled slabotnega stališča vlade in šolskih oblasti napram prvaško-klerikalni stranki pod vodstvom znanega župnika Ražuna. Kako visoko ceniti tamošnjo prebivalstvo utrakvistično šolo in od nje podeljeni nemški poduk, dokazujejo številke. Vkljub najhujšim napadom nasprotnikov obiskovalo je v začetku l. 1908 štiri razredni utrakvistični oddelek 280, trirazredni slovenski oddelek pa le 141 otrok. Zdjaj pa je prišla znana odločitev upravnega sodišča od pretekle spomladi, iz katere si lahko vsakdo čita, a kar hoče. Zdi se nam, da hočejo naše c. k. šolske oblasti to odločbo na ta način raztolmačiti, kakor da bi se zahtevalo za sv. Jakob le eno šolo in sicer čisto slovensko, ker se je pri zopetnem uresničenju utrakvistične šole nekaj napak zgodilo. Meniti bi bilo, da bodo šolska oblast le te napake odstranila, ter da bodo utrakvistično šolo pred napadi obvarovala. Ali čine! Naši nasprotniki in njih pomočniki hočejo te napake le popraviti, da odstranijo utrakvistično šolo in jo nadomestijo z čisto slovensko. In naše c. k. šolske oblasti se nameravajo pridružiti tem zahtevam pravkov. Razmere v sv. Jakobu so se v toliko spremenile, da se je to leto tam neko privatno šolsko poslopje sezidalo. To poslopje je baje lastnina slovenskih klosterskih sester v Mariboru in zemljišče je imela Ciril- in Metodova družba. To lepo poslopje, ki nosi napis „narodna šola“ in ki stoji prazno, je vzel krajni šolski svet v sv. Jakobu v najem in tam spraviš svoje 3 slovenske razrede. Krajni šolski svet, v katerem komandira župnik Ražun, zahteval je nastavljenje slovenske nune kot pomožne učiteljice na tej šoli. Klerikalni okrajni šolski svet v Beljaku se je pridružil temu zahtevanju pod pogojem, da se zagotovi obstoj utrakvistične šole in da se nadomesti napis „narodna šola“ z „ljudsko šola“. Kaj se je zgodilo? Nismo še zvedeli, je-li se je tema dvema pogojema ustreglo, ali slovenska nuna je zdaj resnično žena javni šoli nastavljena! To je prvi slučaj na Koroškem, da se rabi na javni, iz deželnih sredstev vzdržani šoli nuno. Ker je ta „sestra“ za sedaj nastavljena le kot pomožna učiteljica, torej provizorično, je imel okrajni šolski svet v Beljaku formalno za to pravico. Ali zdaj se kažejo na tej šoli v sv. Jakobu prav čudne razmere. Župnik Ražun ima takšni vpliv, kakor da bi bil šolski direktor. Mnogo ljudi to tudi misli in smatrajo to šolo za „njegov“ privatno šolo, za katero vedno fehtari. Nekaj slučajev: Ražun se je podpisal v nekem naznanilu v „Miru“ kot „vodstvo narodne šole“. Vpisavati je pustil v to šolo že 14 dni pred postavnim časom, da bi s tem otroke k sebi privabil. Obljubljuje tudi prebivalstvu, da se bode v „njegovi“ šoli več nemščine poučevalo nego v utrakvistični. Tudi drugače pride lažje do cilja, kakor dokazuje to slučaj z nuno. Medtem se je Ražun posrečilo, da je spraviš naprednega šolskega direktorja Krebitz iz sv. Jakoba. Njegov naslednik Gornik je naprednjak, vodja slovenskega oddelka učitelj Bürger pa je gotovo duševno orožje župnika za njegovo voljo. Vkljub vsej hujskariji obsega utrakvistična šola tudi v novem šolskem letu 251 učencev, medtem ko jih ima slovenska le 160. Zdjaj se dela krajni šolski svet v sv. Jakobu zopet Nemcem prijazen in je sklenil, da naj utrakvistična šola tudi zanaprej obstoji. Ali očitno je, da je to le maneuver, da se hoče stvar le zavleči, dokler ne bodejo prvaški denarji bogatejše tekli. Vprašamo: ali so naše šolske oblasti res že tako starikave in slabotne, da takih razmer ne opazujejo? Ali nimajo poguma, da zagotovijo utrakvistično šolo, katero si želi tudi pretežna večina Nemcem prijaznih Slovencev? Ali hočejo pomagati, da se v vstopom železnice čez Karavanke v naši deželi panslavistično trdnjavo kot utrdba za bodočo jugoslovansko državo ustanovi? Ako se pomisli, kako milostno so se obnašala naša sodišča v času velikih „računskih pomot“ v sv. e

akobu, potem se čuti, da vpliva na šolska lastva tudi gotovi veter od „zgoraj“. Nezavoljnost raste vsled tega dan za dnevom. V poteku bomo poročali tudi o temu, kako se neki drugi slovenski šoli prav čudne razmere pi. Danes naj le opozarjamo napredno prebilstvo zgornje Rožne doline, da naj pove svoje ališče glede šolske zadeve v sv. Jakobu. Že pleti se je hotelo uresničiti gibanje za utrakvično šolo. Ali pustilo se je to, ker se je upalo, da jo hode oblast sama varovala. To se pa ni zgodilo. Zato se mora voljo naprednega prebilstva odločno izreči in se bode to potem tudi čulo!

300 kron nagrade! Dne 5. novembra peljal je posestnik Andrej Koschat vulgo Jakob iz Kaplje na Dravi od sejma v Czakaturnu. V pariboru je opazil, da se mu je od neznanega zlonca telovnik prerezal in ukradlo denarnico z 600 K. Tatvina se je izvršila ali pri blagajni na štaciji ali pa med potjo. Kdor bi vedel kaj taju, ki je morda zdaj v praznikih več denarja izdal, dobi 300 K nagrade.

Očetomoric. L. 1903 so našli vžitkarja Ivo Pečenik v sv. Andreju v Labude mrtvega v hlevu v posodi za vodo ležati. Ker je bil mož jači udan, mislilo se je, da je padel sam v posodo. Ali orožniki so stvar strogo zasledovali. 2. p. m., to je ob 5. obletnici zločina, je aretalo orožništvo sina umorjenega in njegovega tapa. Obadva sta že priznala umor.

Boj s huzarji. V neki krčmi v Beljaku stal je hud prepir s civilisti in huzarji. Prišel stražnik, katerega je pa neki huzar s sabljo varil; nato je policaj ustrelil in vojaka težko nil. Prišlo je še več stražnikov in razvil se je avcafi boj s sabljami, pri katerem so bili vsi telezenci ranjeni. Konečno je vojaška patrolja izzarje aretirala.

Po svetu.

Najemnina na 1000 let. Občina Oderwits (aško) in graščak Glathe sta sklenila za 1.000 let pogodbo, po kateri je prepustil graščak obni vodno pravico proti enkratnemu odplačilu 10 K in letni odškodnini 24 K.

50 oseb utonilo je na črnem morju. Vihar preobrnil turško barko in mornarji so vtornili. **Iz revščine** se je poskusila kočarica Marija swald na Dunaju najprve vrat prerezati. Potem spila precej lugove esence in skočila iz 2. nadstropja na dvorišče, kjer je težko ranjena ležala.

Pozor, rudarji na Nemškem! Kdor bi kaj del, kje se nahaja in živi rudar Filip oršek, okroglo 27 letni oženjeni mož iz bovelj, naj bi blagohotno to materi naznanil. Pršek je bil do zadnjega časa v Neumühlu am hein, Lehrerstasse 108. Nekaj mesecev sem dobiti nobenega odgovora več. Kdor bi kaj vedel, naj iz prijaznosti to njegovi stari materi ariji Goršek (Pettau, Steiermark, Bahnhofgasse naznani. Hvala mu v naprej!

Moriclec očeta in sester. V Meinzu umoril študent Racke svojega očeta in troje svojih brašenih sester. Vzrok groznega zločina je, da dobival od doma baje premalo denarja.

Velikanski potres v Italiji.

Iz spodnje Italije prihajajo grozovite vesti strašanskem potresu, ki je uničil celo mesto velikanskih mest in katerega tve so tisočeri ljudje. Potres je bil skoraj enak onemu iz leta 1783, v katerem je šlo čez 30.000 oseb svojo smrt. Cela spodnja alija je uničena. V naslednem podamo glavne zvojavke, ki so danes (30. decembra) došle:

Dunaj. Iz Rima se poroča, da so 2 treni krasnega mesta Messina uničeni. Tisočeri mrtvi ležijo pod razvalinami. Podrlo je tudi več vojašnic. Vse brzojavne linije so retrgane. Iz ječ so hoteli jetniki pobegniti, ali ojaštvo jih je zadržalo. Morje je izstopilo in eglo kakor hiše velike valove na mesto. Neteča je prišla tako hipoma, da se je moglo le malo oseb rešiti. Po potresu je nastopila težka evihla.

Palermo. Neka iz Messine došla barka pripeljala 60 težko ranjenih oseb. Kvestor v Messini in njegovi sinovi so mrtvi, ravno tako refekt s svojo družino in poslanec Fulli. Škoda

v Reggio di Calabria in v Vila San Giovanni je velikanska. Iz Palermo prihajajo vojaki na pomoč.

Catania. Po poročilih iz Messine ubeglih oseb je mesto zdaj v plamenih. Več tisoč oseb je mrtvih. Tu-sem je dospel posebni vlak iz Messine, napolnjen z ubeglimi ljudmi, ki so od strahu skoraj blazni. Hotel „Trinacia“ se je podrl in pokopal 90 potnikov ter vsa osebje.

Rim. Poslanec de Felice je poslal vladi telegram, v katerem pravi, da je mesto Messina popolnoma uničeno. Število ubitih oseb znaša skoraj 13.000. Med mrtvimi se nahaja škof mesta Messina in general Casta. V Palmi je 500 mrtvih. Od 200 colninskih stražnikov se jih je rešilo le 41, od 280 železničarjev le 8. Vse vasi v okolici mesta so uničene. Kralj je odpotoval na lico mesta.

Rim. „Tribuna“ poroča, da je našlo pri potresu v celi pokrajini najmanj 75.000 oseb svojo smrt.

Postava glede regulacije in odkupa gozdnih in pašnih služnosti.

(Konec.)

Tako je nastal od deželne zborna v letošnjem zasedanju sprejet osnutek postave o novi vreditvi odkupa lesnih, pašnih in stelnih pravic in pravic za uporabo gozda, reguliranih v patentu, iz 5. junija 1853, drž. zak. št. 130, kakor tudi varovanja pravic deležnih pri gozdih.

Osnutek obsega 42 §§ in lahko se reče o njem, da je kmetom prijazen. V prvem delu (§§ 2 do 9) obsega določbe, ki veljajo za nove regulacije. Te se morajo izvršiti na podlagi onih pravic do užitka, ki so se določile pri izvršitvi že večkrat omenjenega patenta iz leta 1853. Nova regulacija naj odpravi vse napake, ki obstajajo še iz leta 1853, naj uredi služnostno razmerje po današnjih potrebah upravičenca in obvezanca in zajamči pravico do užitka.

Ta nova regulacija naj obsega pri gozdnih služnostih: a) napovedbo kraja, kjer se dobivata les in stelja; b) čas napovedbe, nakaznice in odjemanja lesa in stelje; c) čas odjema; d) eventualno natančno označbo množine in kakovosti odjemanih logarskih produktov in njihove cene, če se naj zanje plača.

Pri pašnih služnostih naj ta nova regulacija obsega: a) nakaz pašnih prostorov sploh, kakor tudi za slučaj, če bi se pašna pravica omejila s pogodovanjem; b) čas, označbo in naznanilo zaprtja pašje; c) napajanje in preganjanje živine; d) čas pašje, število in kakovost živine; e) napravo plotov in les; f) napravo vzdrževanje potov, hlevov, posušitev, vodotokov, krčevin, zboljšavo pašje in dovoljitev nastopov.

Pri logarskih pridelkih n. pr. lokalni komisar dovoli njih prodajo, oziroma da sme njih lastnik z njimi svobodno razpolagati.

Pri določanju kraja, kjer se naj vzameta les in stelja, predpisuje postava, da se naj lahko odvažata, pri nakazovanju paš pa, da se mora na njih lahko in nemo-teno pasti. Pravice do sekanja in izvažanja lesa, prevzema in dobivanja stelje pa se naj spremenijo v oddajo lesa in stelje, tako da morajo obvezanici upravičencem les in steljo spraviti na določen kraj. Tudi je poskrbljeno za to, da se lahko les za kurjavo in stelja eventualno nadomestita s čim drugim.

Drugi del postave zadeva odkup in obsega 13 točk (§§ 10 do 22). Tukaj hočemo navesti iz njih samo najvažnejše določbe. Služnostne pravice se lahko za denar ali zemljo popolnoma ali deloma odstopijo, če se s tem navadno gospodarstvo na obvezanem ali upravičenem posestvu ne spravi v nevarnost, ali če se ne oskodojuje s tem glavni deli deželne kulture. V denarju se naj reši le tedaj, če se potrebščine upravičencev ne dajo pokriti na kak drug način. Pri odkupu pravice do užitka v denarju se naj računa po letnem dohodku, od katerega se odtegnejo stroški, ki so potrebni za dotični obrat. O ceni se pogovore ali stranke med seboj ali pa se vzamejo lokalne povprečne cene zadnjih desetih let za podlago pri računu. V drugem slučaju določijo ceno izvedenci. Od letnega dohodka se odštejejo še eventualno upravni stroški, ostanek se pomnoži s 25 in ta znesek tvori potem odkupnino.

Odkupnina se naloži od kompetentnih oblasti ali v državnih papirjih ali v pupilarno varnih vrednostnih papirjih štajerske dežele in lastnik sme dvigati samo obresti. Le če gre za dedščino, ki se naj izplača bratom ali sestram, za hipotekarne dolgove, ki so ob času odkupa že bili na upravičenem posestvu, amelioracije, nakup in mobiliz, se lahko dvigne ta glavnicna.

Če se reši služnost z zemljo, se vrednost določi ravno tako kakor v prejšnjem slučaju. Paziti je treba samo na to, da se vrednost posestva, ki se odstopi, zaračuna po njegovi trajni vrednosti, to je sedanjih in oni, ki se še pričakuje. Pri tem se mora gledati tudi na to, da se posestva interesentov kolikor mogoče zaokrožijo.

Kako naj se varuje živino prehlada?

Da dobi živina katar in da se je poloti trganje, kriv je pri mehkužni živini večinoma

prehlad. Navadno se polotijo živine te boleznii, ako pride iz gorkega precej na mrzlo ali jo celo mrzla voda zmoči, posebno pa tedaj, ko je izpostavljen posamezni del života dalj časa prepihu, stoji v bližini mrzlih predmetov, če pije mrzlo vodo ali požre premrzlo klajo.

Ako je na onem mestu, ki je izpostavljen prehladu, tak organ, ki je občutljiv, zbolil pri najmanjšem mrazu in na onem delu života se pojavijo znaki bolezni. Ako brodi na primer več konj, ko so se segreli po mrzli vodi, dobi eden teh revmatično trganje v nogah, drug bronhijalni katar, tretji grizo, ali če stoji dalj časa na prepihu, eden koliko, drug nahod, tretji vnetje grla, četrti pa, ki je utrjen, ostane popolnoma zdrav.

Vselej ni mogoče preprečiti, da bi se živina ne prehladila, tako na primer, kadar jo zaloti nenadoma zelo mrzel veter ali dolgotrajna ploha. Sicer se pa lahko prepreči, da se živina ne prehladi, ali vsaj omeji močan prehlad, ako so jo ogrne z gorko odejo, se jo spravi pod streho itd.

Pogostoma pa se prehladi živina v hlevu samem in preprečilo bi se to lahko marsikdaj. Če nima hlev dovolj in pravih odduškov, odpro se mnogokrat okna in vrata, ki si stoje navskriž, da bi se odpravila soparica in smrad iz hleva in potem piha na gorško živino mrzel zunanji zrak. Tak hlev ni za živino in zboleti mora v njem, če je še tako utrjena.

Kakor smo že omenili, gre se tu večinoma za delno ohlajenje telesa, kar se dogodi lahko na različne načine. Najslabše je za živino, ki ima stajo poleg kakih vrat, ki vodijo na prosto ali poleg stene, kakor tudi, če stoji živina na neprimernem, mrzlem ali celo mokrem tlaku. Če že mora biti staja za živino ob kaki steni, naj se dene ob zidu vsaj deske, slamnate odeje ali pokrije zid s kakim drugim slabim prevodnikom toplote, da se jo vsaj od te strani obvaruje mrzloti. Mlada živina, teleta in jagnjeta, vležejo se najraje k zidu in tam se nalezejo boleznii, da jih trga po životu, jagnjeta ohrome itd. V takih pregrajah, v katerih je zaprta v hlevu mlada živina, naj se pokrijejo stene na vsak način z deskami, kajti prepreči se s tem tudi griza, ki se poloti mladine, ako liže zid. Mlada živina liže namreč posebno rada stene ali zid v hlevu, ker se nahaja na njem vedno nek puh, ki ni drugega nego apneni solitar. Solitar pa provzroča pri mladi živini drisko, ki provzroči, če se jo zanemarija, celo smrt.

Prej navedene bolezni se polotijo živine tudi tedaj, ko se ji pozimi premalo postelje. Tako štedenje ni na mestu, ker je živini na kvar. Če leži živina o toplem letnem času na golem tlaku ali tleh, se ji trebuh preveč shladi in včasih tudi premoči, kar ji provzroči potem drisko in katar. Če tlak ni neprodiren, je pod njim zemlja vedno mokra, vsled tega pa je tlak vedno mrzel, posebno pa pozimi. V takem slučaju, in pa kadar ni tlak gladek in raven, naj se močno nastilja, ker se stelja, ki je na tenkem, prehitro umaže in premoči. Nekateri nastiljajo konjem le zvečer, po dnevu pa stoji konji na golem tlaku. Pri konjih, ki delajo, je pa to napačno, kajti ti potrebujejo po zaužitju krme počitka. Na trdem ali celo luknjastem tlaku se pa konj ne more odpočiti in to se pravi konje trpinčiti. Na vsak način naj se toraj živini pozimi nastilja bolj na debelo.

Da se živina tako brž ne prehladi, je najbolje, če se jo skuša utrditi uže v njeni mladosti. Živina, ki biva vedno v gorkem hlevu, se pomehkuži, zato je dobro, če se jo spusti vsak dan v kako ograjo na prosto ali pa če se jo žene na pašo. Na prosto pa naj se jo spušča tudi pozimi in sicer vsaj za nekaj ur. Mraz, pa tudi veter živini, ki je pod milim nebom, ne škoduje, ker obdaja njeno truplo od vseh strani enako gorak zrak. Živina, ki je pogostoma na prostem, ne občuti mraza tako, kakor ona, ki je večinoma zaprta v hlevu, pa tudi ne sili v hlev kakor poslednja. Če se hoče živino utrditi, ravna naj se pametno in previdno. Če je zunaj deževno in mrzlo vreme, naj se jo spravi pod streho, ker drugače, namesto da bi se utrdila, zbolil in morda celo pogine. „Kmet“.

Gospodarske.

Ako sadno drevje bujno raste, a nič ne obrodil, naj se skoplje pod njegovim kapom krog in